

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande enligt 8 § lag (1929) med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 avseende Lapponia Center AB:s ansökan om licens för byggande av Lappland kraftverk i Sulitjelma, Fauske Kommune, Norge.

SAMMANFATTNING

Laponia Center AB har begärt förklaring från svensk sida att Sverige inte har något att invända mot att Laponia Center AB och MuskenSenter AS, medsökande och minoritetsägare i projektet, i Norge ansöker om att få uppföra Lapplands kraftverk I Sulitjelma, Fauske kommune, Norge.

Arjeplogs kommun har lämnat upplysningar till mark- och miljödomstolen om förhållanden som kan komma att påverka en kommande prövning av målet vid domstolen.

Mark- och miljödomstolen finner förnärvarande inget hinder mot att Laponia Center AB och MuskenSenter AS i Norge ansöker om att få uppföra det aktuella kraftverket. Dock konstaterar domstolen att det finns ett antal motstående intressen i området.

MARK- OCH MILJÖDOMSTOLENS ÖVERVÄGANDEN

Ansökan

Laponia Center AB har hos domstolen begärt förklaring från svensk sida att Sverige inte har något att invända mot att Laponia Center AB och MuskenSenter AS, medsökande och minoritetsägare i projektet, i Norge ansöker om att få uppföra Lapplands kraftverk i Sulitjelma, Fauske kommune, Norge.

Dok.Id 289375

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 08:30–16:30

Presentation av projektet

Lappland kraftverkprojektet är en etablering av samisk gränsöverskridande miljö- och naturvänlig vattenkraftutbyggnad, för att utveckla det lokala näringslivet, kulturen och befintliga tätorter i Norrlands inland. Baserat på svensk vattenkraftresurs, fallrättighet, samhällsintresse och norskt insatsområde, natur och samhälle.

I ansökan beskrivs det aktuella projektet, hur det påverkar vattnen på såväl den norska som svenska sidan om gränsen, vilka som är ägare till kraftverket och syftet med verksamheten. Av ansökan framgår att projektet på den svenska sidan kommer att beröra bl.a. Stora Luleälven, Staddajavre, Piteälven och Pieskehaure, som via förgreningar in i Norge kommer att bidra med vatten till Lappland kraftverk. Vattnet kommer från vattendrag som rinner in i Padjelanta nationalpark och Stora Sjöfallets nationalpark. Nationalparkerna är Natura 2000-områden. Sulitjelmamassivet och nationalparkerna är dessutom utpekade på UNESCOs världsarvslista.

Till begäran om förklaring har bifogats en skrift ”Melding” avseende projektet som Laponia Center AB har utarbetat, se aktbilaga 1. Meldingen – framställd av Multicon-sult, Oslo – har även skickats över till Norges vassdrags- og energi-direktorat (NVE), Oslo, för vidare förfaranden.

I Meldingen beskrivs planerna på kraftverket mer ingående och vilka översiktliga verkningar det planerade kraftverket skulle kunna få på miljön.

Upplysningar

Arjeplogs kommun har kommit in med en skrivelse och upplyst domstolen om följande, se domstolens aktbilaga 3. Bieskehávrrre (Pieskehaure) ingår i nationalälven Piteälvens vattensystem och är skyddad enligt miljöbalken 4:6. Arjeplogs kommun har ett tydligt ställningstagande i förslag till Lokal utvecklingsstrategi och översiktsplan, som i nuläget gäller som utgångspunkt för kommunens ställningstagande. ” Inom kommunen tillstyrks inga vattenkraftsprojekt annat än i redan reglerade vatten. Kommunen betraktar Piteälven som ett oregerat vatten. Kommunen ska verka för en miljöanpassning av befintlig vattenkraft”.

Bieskehávrrre, ligger i anslutning till riksintresse för rennäringen (miljöbalken 3:5) i form av kärnområde, flyttleder och anläggningar för Luokta-Mävas sameby.

Konsultation och medgivande från samebyn är en nödvändighet. Riksintressena för rennäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

Bieskehávrrre ingår i två riksintresseområde för naturvård (miljöbalken 3:6) Ikesjaure-Pieskejaure, Sulitelmaområdet och Piteälven och ska även skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturvärdena. Sjön ingår också i riksintresseområde för rörligt friluftsliv (miljöbalken 3:6) och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de kvaliteterna. Bieskehávrrre ingår inte i riksintresse för energiproduktion (miljöbalken 3:8).

Bieskehávrrre ingår i riksintresse för obrutet fjällområde Sarek-Mavas (miljöbalken 4:5). Här får inga anläggningar eller bebyggelse utföras om det inte behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra åtgärder inom områdena får genomföras endast om det kan ske utan att påverka områdenas karaktär. Bieskehávrrre utgör även riksintresse enligt miljöbalken 4:6. Inom Arjeplogs kommun gäller att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras i Piteälven och Vindelälven/Laisälven med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden samt i Byskeälven med tillhörande kall- och biflöden. Bieskehávrrre utgör även riksintresse enligt miljöbalken 7:8 som Natura 2000 område vilket påkallar särskild prövning.

Skäl för domstolens yttrande

Den aktuella ansökan avser domstolens inställning till att Laponia Center AB ger in en ansökan till norska myndigheter avseende uppförande av Lappland Kraftverk i Sulitjelma. Domstolen konstaterar att enligt den Melding som getts in avseende företaget ska vatten genom nedgrävda ledningar överledas från vattendrag i Sverige till vattendrag i Norge.

Den åtgärd som planeras att utföras i Sverige riskerar enligt mark- och miljödomstolens mening vålla märkbara förändringar med avseende å djup, läge, riktning, vattenstånd eller vattenmängd eller förorsaka hinder för fiskens gång till skada för

fisket i de vattendrag som berörs i Sverige. Lag (1929:404) om giltighet här i riket av svensk- norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 torde därför vara tillämplig.

Av art 14 p1 i den nämnda lag framgår att till den ansökan om tillstånd för företaget som Laponia Center AB ska ge in i Norge ska fogas det andra rikets - Sveriges - förklaring att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling.

Enligt 8 § lag (1929:405) om vissa föreskrifter angående tillämpning här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 meddelas förklaring som avses i art 14 av konventionen av regeringen. Av andra stycket i nämnda paragraf har den som vill erhålla sådan förklaring att vända sig till mark- och miljödomstolen, i detta fall i Umeå. I ansökningen skola så fullständigt som möjligt uppgivas verksamhetens beskaffenhet, omfattning och verkningar med angivande av det vattenområde, som av verksamheten kan komma att beröras. Mark- och miljödomstolen ska därefter med eget yttrande översända ansökningen till Utrikesdepartementet.

Domstolen konstaterar att vattenöverledningen från vattendragen på den svenska sidan till Norge enligt domstolens mening utgör vattenverksamhet i Sverige. En ansökan om tillstånd att få utföra en sådan verksamhet förutsätter enligt svensk lag att en miljökonsekvensutredning har upprättats. Inför upprättandet av en sådan utredning ska sökanden vända sig till länsstyrelsen, eventuellt tillsynsmyndigheten, och till de enskilda som kan antas bli särskilt berörda för samråd. I 22 kap. miljöbalken anges vad en ansökan i övrigt ska innehålla.

Av art 3 p 1 i lag (1929:404) om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 framgår att frågan huruvida ett företag må äga rum och villkoren därför bedöms enligt lagen i det rike, där företaget skall verkställas. Eftersom kraftverket ska byggas i Norge ska enligt mark- och miljödomstolens mening frågan om tillåtlighet för företaget bedömas enligt norsk lag.

Huruvida Norsk lag föreskriver ett liknande förfarande som i Sverige är okänt för domstolen. Art 15 i lag (1929:404) om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 stadgar att vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, föreskriver om ansökningens kungörande samt om meddelanden och inhämtande av yttranden i anledning av ansökningen skall icke gälla inom det andra riket. Inbyggarna i detta skola dock på sätt vederbörande myndighet i samma rike anser lämpligt och genom dess försorg underrättas om ansökningen och dess behandling.

Inför en prövning av ansökan ska mark- och miljödomstolen enligt 9 § andra stycket i lag (1929:405) med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 utfärda kungörelse om ansökan. Kungörelsen ska innehålla de uppgifter som nämns i paragrafen och av kungörelsen ska även framgå när eventuella erinringar mot ansökan senast ska ges in. Kan verksamheten antagas bli till men för allmänna intressen såsom samfärdsel eller flottning eller fiske av någon betydelse eller för vattenreglering eller torrläggning, som redan verkställts eller med sannolikhet kan motses, åligger det enligt 10 § i lagen mark- och miljödomstolen att inhämta yttrande från myndighet, som i sådant hänseende har att bevaka det allmännas rätt, även som från styrelse eller syssloman för verksamhet, som av frågan beröres.

Av 11 § i ovan nämnd lag framgår vidare att sedan den enligt 9 § utsatta tiden gått ut ska mark- och miljödomstolen till regeringen avge yttrande huruvida enligt art 12 av konventionen samtycke till verksamheten på svensk sida kan anses erforderlig samt huruvida till följd av omfattningen och beskaffenheten av den utredning, som ytterligare behövs, frågan angående verksamheten bör behandlas av kommission. Om det med hänsyn till utredningens fullständighet kan ske, bör mark- och miljödomstolen också meddela huruvida samtycke bör lämnas och för sådant fall avge förslag till de villkor, som därför bör uppställas.

Art 13 i lag (1929:404) om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 stadgar, för det fall samtycke erfordras, att frågan om samtycke ska bedömas i överensstämmelse med de grunder, som beträffande an-

läggningar, arbeten eller åtgärder av motsvarande beskaffenhet gäller enligt lagen i detta rike, dock med iakttagande av bestämmelserna i art. 4 och 5. Ej må för samtycke uppställas andra villkor än som angå företagets planläggning eller förebyggande eller minskande av skada och olägenhet för allmänna intressen. Frågan om samtycke erfordras avgörs enligt art 20 i lagen av Konungen.

Vid den prövningen torde mark- och miljödomstolen beakta hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken vilka innehåller allmänna hänsynsregler m.m. såsom kunskapskrav, försiktighetskrav, hushållningskrav och lokaliseringskrav vilka ska ligga till grund vid en prövning av en verksamhet och hur den ska bedrivas. Vid prövningen aktualiseras även miljöbalkens mål i 1 kap och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. Domstolen konstaterar i det sammanhanget bl.a. att enligt 4 kap 6 § miljöbalken får bl.a. vattenöverledning för kraftändamål inte utföras i nationalälvarna, bl.a. Piteälven, eller i vattenområden såsom Luleälven uppströms Skalka och Tjaktjajaure, med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden. Förbudet gäller inte vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan. En förutsättning för att vattenverksamhet ska få bedrivas är vidare enligt 11 kap 6 § miljöbalken att vattenverksamhetens fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den.

Domstolen konstaterar vid en översiktlig genomgång av motstående intressen att det finns en antal intressen i aktuellt område som berör t.ex både naturskydd och rennäring. Utöver de intressen som nämnts av Arjeplogs kommun kan även nämnas att också Staddajaure ingår i Natura 2000-område och enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att inom ett sådant område få bedriva åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillstånd får endast lämnas om åtgärden inte kan skada den livsmiljö som avses att skyddas eller medför att de arter som skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området.

Domstolen erinrar i det sammanhanget även om att EU:s ramdirektiv för vatten (Dir 2000/60/EG) ligger till grund för den svenska vattenförvaltning. Direktivet har som en utgångspunkt att förbjuda försämring av statusen i vattnen i medlemsstaterna. Domstolen konstaterar att både Pieskehaure och Staddajaure liksom Piteälven och

Luleälven är statusklassade och har fastställda miljö kvalitetsnormer i enlighet med vattendirektivet. Exempelvis har Pieskehaure idag en *måttlig* ekologisk status och för att nå miljö kvalitetsnormen *god* ekologisk status år 2021 krävs fysiska åtgärder med föreslagen åtgärd om en minimitappning i fiskväg vid Pieskahauredammen. Staddajaure har *hög* ekologisk status med miljö kvalitetsnorm *hög* ekologisk status år 2021.

Efter det att Lapponia Center AB erhållit laga kraftvunnet tillstånd till företaget i Norge har Lapponia Center AB att enligt art 22 p 1 lag (1929:404) om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 inom 180 dagar därefter hos vederbörande myndighet i det andra riket inhämta denna myndighets förklaring, att tillståndet tillkommit i den ordning, som är föreskriven i denna konvention.

Enligt 14 § lag (1929:405) med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 meddelas en sådan förklaring av mark- och miljödomstolen. Vad avser behandlingen av en sådan förklaring ska enligt 15 § i samma lag i tillämpliga delar gälla vad som är föreskrivet beträffande ansökningsmål i miljöbalken.

Domstolen har i det ovan sagda pekat på ett antal stadganden som domstolen har att beakta under handläggningen av ärendet här. Innan domstolen har tillgång till en fullständig ansökan föreligger enligt domstolens mening inget avgörande hinder mot att Lapponia Center AB i Norge ansöker om licens för byggnad av Lappland Kraftverk i Sulitjelma.

Anders Carlbaum

Camilla Wolf-Watz

Domstolens yttrande har beslutats av rådmannen Anders Carlbaum och tekniska rådet Camilla Wolf-Watz